

ΒΙΒΛΙΑ

Η καταξιωμένη λογοτέχνης **Ιφιγένεια Χρυσοχόου**, η οποία έχει δώσει ένα δυναμικό παρόν το διάστημα πενήντα χρόνων συγγραφικής προσφοράς, έχει υπηρετήσει πιστά όλα τα είδη του γραπτού λόγου και το έργο της έχει βραβευθεί με το Βραβείο Ειρήνης και Φιλίας «ΙΠΕΧΤΣΙ», με το Βραβείο Διηγήματος Εστίας Νέας Σμύρνης και με το Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών.

Το ανεπανάληπτο δράμα του ξερριζωμού και της προσφυγιάς το έχει δώσει με τη μικρασιατική της τετραλογία με τίτλους: «Πυρπολημένη Γη», «Μαρτυρική Πορεία», «Ξερριζωμένη Γενιά» και «Εδώ Σμύρνη».

Η ίδια λέει ότι ξεκίνησε με την πεζογραφία, συχνότατα όμως, σε κάποια διαλείμματα, ένιωσε την ανάγκη να εκφραστεί και με το ποίημα, το οποίο είναι έμπνευση της στιγμής που ζητάει να εκφραστεί με τον πιο σύντομο και περιεκτικό τρόπο. Είναι ανάγκη της ψυχής να πάρει μια γρήγορη ανάσα. Το ποίημα είναι ουσία και πεμπουσία ψυχής και σκέψης. Ωστόσο επανέρχεται στην πεζογραφία με μία πενταλογία αφιέρωμα στην Γυναίκα, με τίτλους «Επάγγελμα Οικιακά», «Θα διώξουμε τη μοναξιά», «Ο θάνατός σου θάνατός μου», «Ντροπή», «Η Μάνα», που αναφέρεται στα μητριαρχικά χρόνια. Το ερέθισμα της το έδωσε το τρίτο βιβλίο της πολυβραβευμένης τετραλογίας της για τη Μικρασιατική Καταστροφή, το οποίο τιτλοφορείται «Ξερριζωμένη Γενιά». Μια γενιά που μοναδικό προστάτη της είχε στην προσφυγιά τη γυναίκα.

Τη γυναίκα που ο πόλεμος της πήρε άντρα και γιούς, την ξερρίζωσε απ' τη γη της και την έρριξε βορά στους πέντε ανέμους, να παλεύει με «στοιχειά» και με «θηρία».

Τελευταίο βιβλίο της είναι τα «Ποιήματα», εκδ. Ιωλκός, 1994 από το οποίο παραθέτουμε το πιο κάτω ποίημα:

Βασίλισσα του οίκου της Ιφιγένειας Χρυσοχόου

*Ανέτοιμη άρχισες το άθλημα
στο σίβο του Υμεναίου.
Όμως είχες θωράκιο τ' ανώριμα νιάτα,
την υγεία του άωρου κορμιού,
τους θαλλούς της καρδιάς
και τη λάμψη της ψυχής.*

*Πυξίδα και στόχος
η ευτυχία του συζύγου.
Εθελουσίως δέθηκες στο ζυγό.
Στο τέλος έγινε μονόζυγος.
Για ενώπια φόρεσες τις παρωπίδες.
Στην οσφύ ζώστηκες τα καθήκοντα.
Κι άρχισες τον παμφάγο αγώνα
στο εκατόνταθλο.*

*Έγινες
η Θεραπαινίς του Οίκου
τανύστηκες σ' όλες τις κατευθύνσεις.*

*Ποιός είπε, πως
οι διαστάσεις είναι τρεις
και οι εκτάσεις έχουν όρια;
Βέβαια, του Ηρακλή οι Άθλοι ήταν μόνο δέκα.
Οι δικοί σου Άθλοι
έκαναν περιβόλι
το εκρηξιγενές πέτρωμα.*

*Τον καρπό του περιβολιού
έδρεπε ο συμβίος.
Συχνά με δυσφορία,
κάποτε με αδιαφορία,
ποτέ με ευαρέσκεια.
Στη Σαρακοστή της ζωής σου
Εκείνος Πάσχα γιόρταζε.*

Απόσπασμα από το «Επουράνιο σχέδιο»

της **Ιζαμπέλ Αλλιέντε**

... Η αδελφή μου και η Όλγα λαγοκοιμούνται σ' ένα παγκάκι, στη βεράντα του μαγαζιού, ζαλισμένες από τη ζέση, οι μύγες τις πολιορκούν, αλλά εκείνες δεν αντιστέκονται πια και τις αφήνουν να περπατούν πάνω στο πρόσωπό τους. Στην ατμόσφαιρα πλανιέται ένα ανέλπιστο άρωμα από καμένη ζάχαρη. Μεγάλες γαλάζιες και πράσινες σαύρες λιάζονται ακίνητες, αλλά όταν προσπαθώ να τις πιάσω, τρέχουν να καταφύγουν κάτω από τα σπίτια. Είμαι ξυπόλητος και νιώθω τη ζεστή γη κάτω από τις πατούσες μου. Παίζω με τον Όλιβερ, του πετάω μια ξεφτισμένη μπάλα από ύφασμα, μου τη φέρνει πίσω, την ξαναπετάω κι έτσι απομακρύνομαι από εκείνο το μέρος, στρίβω μια γωνία και βρίσκομαι σ' ένα στενό σοκάκι, σκιασμένο από τη μία πλευρά από τις χωριάτικες μαρκίζες των σπιτιών. Βλέπω δυο άντρες, ένα σωματώδη με δέρμα ροδί της φλόγας, κι έναν με κίτρινα μαλλιά, φορούν εργατικές φόρμες, ιδρώνουν, έχουν μουσκέψει τα πουκάμισα και τα μαλλιά τους. Ο χοντρός κρατάει πιασμένη μια μικρή μαύρη, δεν πρέπει να είναι πάνω από δέκα ή δώδεκα χρονών, μ' ένα χέρι της κλείνει το στόμα και με το άλλο την κρατάει ακίνητη στον αέρα· αυτή χτυπιέται λιγάκι κι ύστερα μένει ασάλευτη, έχει κοκκινισμένα μάτια από την προσπάθεια ν' ανασάνει μέσα από το χέρι που την πνίγει. Ο άλλος μου έχει γυρισμένη την πλάτη και τραβοκοπάει το πανταλόνι του. Και οι δυο τους είναι πολύ σοβαροί, συγκεντρωμένοι, με ένταση, λαχανιάζοντας. Σιωπή, ακούω μόνο εκείνα τα ξένα ρουθουνίσματα και τον χτύπο της δικής μου καρδιάς. Ο Όλιβερ έχει εξαφανιστεί. Το ίδιο και τα σπίτια, απομένουν μόνο αυτοί αιωρούμενοι μέσα στη σκόνη, να κουνιούνται σε αργό ρυθμό κι εγώ παράλυτος. Εκείνος με τα κίτρινα μαλλιά φτύνει δυο φορές στο χέρι του και πλησιάζει, ανοίγει τα πόδια της μικρής, δυο αδύναμα και σκούρα ξυλάκια που κρέμονται άψυχα, τώρα δε μπορώ να τη δω, στριμωγμένη ανάμεσα στα γερά κορμιά των βιαστών. Θέλω να το βάλω στα πόδια, είμαι τρομοκρατημένος, αλλά θέλω και να κοιτάξω, ξέρω πως κάτι βασικό κι απαγορευμένο συμβαίνει, συμμετέχω σ' ένα φριχτό μυστικό. Έχω χάσει την ανάσα μου, προσπαθώ να φωνάξω τον πατέρα μου, ανοίγω το στόμα και φωνή δε βγαίνει, καταπίνω φωτιά, μια κραυγή με γεμίζει και με πνίγει. Πρέπει να κάνω κάτι, όλα αυτά είναι στο χέρι μου, η σωστή απόφαση θα μας σώσει και τους δυο, τη μικρή μαύρη κι εμένα, που πεθαίνω, αλλά δε μπορώ να σκεφτώ τίποτα και ούτε μπορώ να κάνω καμιά κίνηση, έχω πετρώσει. Εκείνη τη στιγμή ακούω από μακριά το όνομά μου, Γκρεγκ, Γκρεγκ, κι εμφανίζεται η Όλγα στο σοκάκι. Γίνεται μια μακριά σιωπή, ένα ατέλειωτο λεπτό όπου τίποτα δεν συμβαίνει, όλα είναι ήσυχα. Κι έπειτα πάλλεται ο αέρας από τη μεγάλη κραυγή, τη βραχνή και τρομερή κραυγή της Όλγας και από τα γαυγίσματα του Όλιβερ και τη φωνή της αδελφής μου σαν τσιρίδα ποντικού κι επιτέλους καταφέρνω ν' ανασάνω κι αρχίζω να φωνάζω κι εγώ απελπισμένος. Ξαφνιασμένοι, εκείνοι οι δυο αφήνουν τη μικρή, που αγγίζει το έδαφος και το βάζει στα πόδια σαν κατατρομαγμένο κουνέλι. Μας παρατηρούν, αυτός με τα κίτρινα μαλλιά έχει κάτι μαβί στο χέρι του, κάτι που δε μοιάζει να είναι μέρος του σώματος του και προσπαθεί να το βάλει μέσα στο πανταλόνι του, τελικά κάνουν μιση στροφαφή κι απομακρύνονται, δεν είναι στεναχωρημένοι, γελάνε και κάνουν πρόστυχες χειρονομίες, δε θέλεις κι εσύ λίγο, τρελοπουτάνα, φωνάζουν στην Όλγα, έλα να σου τον

χώσουμε. Στο δρόμο έχει μείνει το βρακί της μικρής. Η Όλγα μας πιάει από το χέρι, την Τζούντυ κι εμένα, φωνάζει τον σκύλο και περπατάμε βιαστικά, όχι, τρέχουμε προς το φορητό. Το χωριό έχει ξυπνήσει κι ο κόσμος μας κοιτάζει.

Λίθοι τε και Πλίνθοι και κέραμοι της Δώρας Χιλιαδάκη

Η τελευταία ποιητική δημιουργία της Δώρας Χιλιαδάκη «Λίθοι τε και Πλίνθοι και Κέραμοι» εκφράζει έντονο προβληματισμό μέσω μιας ενδοσκοπικής κατάδυσης στα απύθμενα βάθη των ηθικών παραβιάσεων των αόρατων και ορατών ταγών του πλανήτη μας, όχι μόνο προς τα όντα και τον άνθρωπο, αλλά και προς τη γεννήτρα μάνα γη. Ο έμμεσος και άμεσος εξωντωτικός πόλεμος των τεκτόνων της οικουμένης, η συνεχής καταπάτηση των δικαιωμάτων κάθε μορίου ζωής, οι γεωπολιτικές ανακατατάξεις, που επιτελούνται εν κρυπτώ, από τους πλανητάρχες και τους πιστούς δορυφόρους τους, είναι μερικές από τις νύξεις και τις καταγγελίες της ποιήτριας, που βλέπει «στα φυλλώματα της οικουμένης τον γκιώνη να θρηνεί τον χαμό της ανθρώπινης ψυχής». Ανάμεσα σ' αυτές τις επώδυνες, επισημάνσεις, σαν φωτεινά πτερόεντα έπη παρεμβάλλονται οι ελεγείες της, εμπνευσμένες από τη μητέρα που έφυγε και η μνήμη της πληγώνει. Τα Ανάλεκτα, ψήγματα χρυσού, αποτυπώνονται στη μνήμη του αναγνώστη σαν αποφθέγματα προαιώνιας σοφίας.

Ποιήτρια πολυγραφότατη η Δώρα Χιλιαδάκη και γνώστης του παραδοσιακού και σύγχρονου στίχου, περίτεχνα μεταβάλλει τις ανησυχίες της σε εικόνες και προεκτάσεις, που στοχεύουν στην ενεργοποίηση του νου και της ψυχής και την αισθαντικότητα του ευαισθητοποιημένου αναγνώστη.

Παραθέτομε δείγμα γραφής από το ποίημα «Οι φυλές έρχονται».

Χρόνια ήρθαν, χρόνια έφυγαν
διαβατάρικα πουλιά της νιότης
αποδημητικά πουλιά του θανάτου.
Κάποια ήσαν δίσεχτα,
οι γνωστοί σφετεριστές
πάλι πυροβολούσαν γυναικόπαιδα στους δρόμους.
Κάποια ήσαν ευτυχισμένα,
ταξίδια της ελπίδας
στις χώρες της ειρήνης.
Και τώρα;
Τα κόκκινα γαρύφαλλα μαράθηκαν
η επανάσταση μπήκε στο γυαλί
κι η ιστορία αρχίζει πάλι από την αρχή.
Οι φυλές,
ποτάμια παφλάζοντα που ξυπνούν εφιάλτες παλιών πολεμιστών
έρχονται από μακριά στην πόρτα του εικοστού πρώτου αιώνα
κουβαλώντας όλο τον πλούτο του βυθού τους
βόρβορο, σαπισμένες ελπίδες και τρύπιες προσδοκίες.
Οι φυλές έρχονται στις αγορές του εικοστού πρώτου αιώνα
με φανταχτερές στολές και εξωτικές πραγματίες:
Ρουμπίνι στο μεσόφρυδο
στην πλάτη ο σταυρός
η ημισέληνος στο στήθος
οι δράκοντες κι οι δαίμονες στα λάβαρα.
Οι φυλές έρχονται από τον ωκεανό του χρόνου
σαλπίζοντας καινούργια τραγούδια πολέμου,
οι σάλπιγγες της Ιερικώς γκρεμίζουνε τα σύγχρονα τείχη
οι σάλπιγγες του φόβου δε μας αφήνουνε να κοιμηθούμε.

ΑΙΓΛΗ ΣΚΟΥΡΤΣΗ

Τα νέα αποκτήματα της Βιβλιοθήκης

- ΔΕΝΔΡΙΝΟΥ-ΑΝΤΩΝΑΚΑΚΗ, ΝΙΚΗ** Θέσεις και Αντιθέσεις: Βιογραφία. Αθήνα, 1993, 165 σελ.
- ΕΜΚΕ-ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΗΡΑ** Το Δημογραφικό. Εκδ. «ΕΛΛΗΝ». Αθήνα, 1994, 282 σελ.
- ΕΝΩΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΡΗΤΗΣ** Κρήτη. Ιστορία και Πολιτισμός. Γ' Ημερίδα. Αθήνα, 1993. 70 σελ.
- ΕΝΩΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΡΗΤΗΣ** Δ' και Ε' ΗΜΕΡΙΔΑ. Αθήνα, 1994, 126 σελ.
- ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ** Η Αμειβόμενη Εργασία στο Σπίτι στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. V/713/93-EL, 152 σελ.
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ** Η απασχόληση στην Ευρώπη. COM (94) 381, Λουξεμβούργο, 1994, 191 σελ.
- ΙΓΓΛΕΣΗ, ΧΡΥΣΗ** Πρόσωπα Γυναικών, Προσωπεία της Συνείδησης, Συγκρότηση της Γυναικείας ταυτότητας στην Ελληνική Κοινωνία. Αθήνα, Οδυσσεάς, 1993, 271 σελ.
- ΚΩΣΤΑΡΙΑΔΗ, ΒΑΣΩ** Οχι, Ευχαριστώ. Αθήνα, Εκδ. Πιτσιλός, 193 σελ.
- ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΒΟΥΛΑ** Βία κατά Γυναικών στην Ιταλική Ζωγραφική της Αναγέννησης. Αθήνα, 1993. Ανάτυπο, 23 σελ.
- ΜΟΧΣΕΝ, ΖΑΝΑ - ΑΝΤΡΙΟΥ ΚΡΟΦΤΣ** Πουλημένες! Παρουσίαση ΜΠΕΤΙ ΜΑΧΜΟΥΝΤΙ. Αθήνα, Εκδ. «Το Κλειδί», Λιβάνη, 1993, 358 σελ.
- ΞΗΡΟΥΤΥΡΗ, ΖΑΧΟΥ Ν.** Η Ελληνίδα στο Δημοτικό Τραγούδι και η Συμβολή της στους Εθνικούς Αγώνες. Αθήνα, 1994, 191 σελ.
- ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ-ΠΑΠΠΑ, ΝΙΚΗ** Αδιέξοδα. Ποιήματα. Εκδ. Χώρος Ποίησης Σικυώνος, 1994, σελ. 55.
- ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗ-ΠΕΤΡΟΥΛΑ, ΑΛΞ.** Όσα Φέρνει η Ζωή και ο Χρόνος. Αθήνα, 1994, 97 σελ.
- ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ, ΙΟΚΑΣΤΗ, Ε.** Υγεία και Περιθαλψη στην Ήπειρο τον Δέκατο Ένατο Αιώνα (1788-1913). Ιωάννινα, 1994, 397 σελ.
- ΠΕΤΡΟΥ, ΜΙΜΗ** Βιβλιοκριτική στην Κοινωνική Προσφορά και Θέατρο. Αθήνα, 1994.

ΣΙΜΟΥ-ΖΩΤΟΥ, ΑΓΛΑΪΑ

Ακτίνες Ελπίδας στην Σκοτεινιά του Πόνου, Ποιήματα, Αθήνα. Εκδ. Στ. Δ. Βασιλόπουλος, σελ. 64.

ΤΣΟΛΑΚΙΔΟΥ, ΕΛΕΝΗ, Γ.

Λίγο Πριν Ξημερώσει. Αθήνα, Εκδ. ΔΩΔΩΝΗ, 1993, 55 σελ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ - ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

Στατιστικά Στοιχεία για την Απασχόληση και την Ανεργία των Γυναικών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Αθήνα, 1994.

ΧΙΛΙΑΔΑΚΗ, ΔΩΡΑ

Λίθοι τε και Πλίνθοι και Κέραμοι. Ποιήματα. Αθήνα, 1994, 104 σελ.

ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ, ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Εκ. ΙΩΛΚΟΣ, 1994, 123 σελ.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ

MARANGOPOULOS FOUNDATION WOMEN'S RIGHTS FOR HUMAN RIGHTS

HUMAN RIGHTS
Editor: A. Yotopoulos-Marangopoulos. Athens, 1994, "HESTIA" Publishers, 60, Solonos str., 360 pp.

BOUTROS BOUTROS-GHALI

Building Peace and Development. Annual Report on the Work of the Organization. New York, United Nations, 1994, 299 p.

EUROPEAN COMMISSION

Homeworking in the EC. Document Ref. V/7173/93-EN, 153 pp.

KRAMER, MARIEKE-JYTTE LARSEN

Ressources en matière d'information et de documentation sur l'égalité des chances entre les hommes et les femmes dans la Communauté européenne. Etude réalisé pour la Commission des Communautés européennes par IIAV et KVINFO. Amsterdam, V/602/92-FR. 80 p.

PANAGIS, POPI

A Journey to Crete Athens, HERMIAS, 1994, 190 p.

UNITED NATIONS

Seeds of a New Partnership Indigenous Peoples and the United Nations. UNDPI 1994, 74 p.

VERWILGHEN, MICHEL (edit)

L'Egalité Juridique entre femmes et hommes dans la Communauté Européenne (Text in English comprised) Rapports Nationaux. Louvain-la-Neuve. Presses Universitaires de Louvain, 1986, 456 p.